

Kávésok Lapja

XIII. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

22. szám.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. József-krt. 38. 1/5. Tel: 1-303-75

Felelős szerkesztő:

DR. HAVAS NÁNDOR

Kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Rökk Sz. u. 31. Tel: 1-314-00

Emlékeztető

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

November 20-ig beküldendők az adóközösségi vallomások és az 1938. évre szóló belépési nyilatkozatok.

November 20-ig befizetendő az általányozott és zenés kávéházak vigalmi adója.

November 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti-, külön- és rokkantellátási adó.

November 26-án (péntek déli félegy órakor) előljárásági ülés.

December 5-ig megfizetendő a IV. negyedévi üzletbér második részlete.

December 6-ig megfizetendő a nem általányozott és nem zenés kávéházak vigalmi adója.

December 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai megfizetni december havi forgalmi és fényüzési adó-átalányukat.

December 15-ig fizetik a fényüzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

A Pest—Budai Kávéházak 1535—1935. története minden kávéiparos büszkesége. — Ára a testület tagjai részére 24.— pengő.

A Magyar Kávéipari Évkönyv 1937. évi évfolyama. Tartalmazza a kávéiparost érdeklő összes rendeleteket. Ára 3.— pengő.

Mindkét könyv megszerezhető az ipartestület irodájában.

Meghívó

A Budapesti Kávésok Ipartestületének előljárósága f. é. november hó 26-án (péntek) déli félegy órakor a testület tanácstermében

ÜLÉST

tart, melyre az előljáróság t. tagjait meghívja.

Budapest, 1937. november 15.

Dr. Havas Nándor s. k.

Mészáros Győző s. k.

főjegyző.

elnök.

„Döglött szakma“

Mindenekelőtt boesánatot kell kérnem ezért az imparlamentáris címért, amelyet macskakörmök közé helyezve címül azért választottam, mert a szakmánkkal szemben elhangzott ez a kifejezés adta a tollat a kezembe, hogy keserőségeinket elbírálás céljából a vendéglátó társadalom böles ítéletére bízom.

Egyik nagy budapesti kávéház háztulajdonosa használta ezt a kifejezést, amikor bérlője házbérendményért fordult hozzá; ezzel hártotta el magát a bérlő jogos és érvekkel alátámasztott, számadatakkal indokolt kérelmét. A háztulajdonos nem lehet tekintettel arra, — mondotta — hogy a mai javuló tendencia, sőt mondhatni konjunkturális idők dacára, a kávéházak nem mutatnak emelkedő prosperitást, nem lehetnek áldozatai a háztulajdonosok annak, hogy ez egy „döglött szakma“, amely konjunkturában is csak megél, depresszióban pedig éppenséggel csak tespedésre képes.

Nem lennék oly merész, hogy ezzel a látszólag magánüggyel a nyilvánosság elé álljak, ha nem tudnám, hogy Budapesten a kávéház élete, boldogulása,

54 év óta a főváros vezető tejüzeme a

Telefon: *1-462-65

KÖZPONTI TEJCSARNOK

Elsőrendű minőségű tej- és tejtermékek

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 31.

Telefon: *1-462-65

300 fióküzlet, 1000-nél több árusítóhely.

Kávéházak, szállodák, tejivók, kávémérések szállítója.

vagy pusztulása sohasem volt magán-ügy. Csak gondolja el bárki, milyen hullámokat ver fel a legszélesebb közönség-rétegekben, ha egy épülő házon kávéház születését jelző tábla kerül kifüggesztésre, vagy milyen széleskörű részvét kíséri egy kávéház bezárását, árverését, de még tulajdonos-cseréjét is. Társaságokban senki sem törődik vele, ki indítja a körút akár legszebb és legfényűzőbb kesztyű- vagy vasutkőt, de feltétlen általános szóbeszéd tárgya egy létesülő kávéház. A pesti polgár valahogy a sajátjának érzi ezt a szakmát, amihez természetesen, mint született „törzsvendég“ feltétlenül jobban ért mindenkinek, még a kávésnál is sokkal jobban; nagy fölényvel adja le tehát kritikáját, hogy „én nem jósolok nagy jövőt ennek az üzletnek“, hogy aztán pár hét múlva diadalmasan hirdethesse, hogy „úgye megmondtam, ez egy valódi aranybánya. . .“

Ez a szeretet, amellyel az általános érdeklődés előterébe helyeződött szakmánk egyes állomásainak sorsa, engedi meg és teszi érthetővé, ha ezeken a hasábokon próbálok válaszolni az elhangzott vádra: *igaz-e, hogy a pesti kávéház „döglött szakma“ és ha igen, milyen okok erdőtje, milyen hibák összességének eredménye?*

Azt hiszem, senki sem vádolhat részrehajlással, vagy elfogultsággal, ha mindenekelőtt leszögezem azt, hogy ez a megállapítás nem felel meg a valóságnak. Nem lehet dekadenciáról beszélni egy olyan szakmában, amely évtizedek óta dacol a hatóságok meg nem értésével, az adók tömkelegével, a háztulajdonosok által kihasznált bérlői kényszerhelyzettel, a háború óta beállott óriási életmód-változásokkal stb., stb.

Felettünk elviharzott a mozi hirtelen-nőtt, hallat-

lan tömeg-népszerűsége, a rádió konkurenciája, a weekend- és sport-mozgalmak hihetetlen elterjedése, de a pesti kávéház változatlanul kedvenc és *legolcsóbb* szórakozása maradt a főváros lakosságának, jellegzetes érdekessége hazánk idegenforgalmának.

Valóságos bűvészműtávkönyvek azok, amit a közönségnek bemutatunk, mint a kötél-táncos lavírozunk a mélység felett és a változott viszonyokhoz való aklimatizálódással, sokszínű és változatos szolgáltatások sorozatával igyekszünk a közönség szeretetét és ragaszkodását kiérdemelni. A drága színház és kabaré helyett életbe léptettük a szórakoztató kávéházat, ahol egy kapuciner mellett operaénekesek, és művésznők énekelnek, világszerte ismert művészenekarok játszanak és énekelnek minden bel és külföldi divat-szláger, a drága lokálok ellenszeréül a táncos, úgynevezett bár-kávéházak létesültek. Aki a cigányt szereti, azt is megtalálja, nem egyszer váltokozva, egy kis régi világ és az új jazzra hangszerezett mai élet, — de megmaradt a noha attrakciók nélküli, de nívójában, kiszolgálásában, ujságjaiban fényűző, áraiban szolid, zenementes kávéház-típus is, hogy minden közönség-réteg megtalálhassa azt, amit keres.

És mindezek dacára talán mégsem mondhatom, hogy a „döglött szakma“ kifejezés *teljesen* igazságtalan lenne.

Ha kifelé, hallatlan erőfeszítések, a megengedett-nél is nagyobb áldozatokkal tartjuk is a nívót, sőt új rétegeket is nevelünk szakmánk továbbfejlesztésére, anyagi szempontból *messze alatta* maradunk annak az eredményességnek, amelyet pedig ezek az áldozatok és investíciók mellett joggal követelhetnénk. Nagy eredmény, ha egy jó menetelő kávéház fenntartását maradék nélkül fedezni tudja, az meg egyenesen paradicsomi kivétel, ha tartalékolni is tud a 4—5 évenként feltétlenül megkövetelt és szükségessé váló, nagy összegeket felemésztő renoválás céljaira. És ha voltak tagadhatatlanul javuló évek az ipar és kereskedelem széles köreiből, sőt egy kis túlzással még konjunkturát is említhetnénk, akkor sajnálattal kell megállapítanunk, hogy nekünk nem volt konjunktúránk, a háztulajdonosi szemrehányás, amely javulásunknak eredményéből a maga részére további tejfölt szeretne lefölnözní, ebből a szempontból egy kis igazsággal (természetesen önző igazsággal) beszélhet a „döglött szakmáról“.

Üzleti aránytalan eredménytelenségünk okát három tényezőben határozhatjuk meg: 1. a publikum magas igényében; 2. a kartársak rövidlátó üzletpolitikájában és 3. a hatóságok változatlan, sőt fokozott meg nem értésében.

A pesti vendég mértéktelen igénye közismert. Mindenből a legszebb és legjobbat akarja és talán az egyetlen terület gazdasági működésében a kávéház,

**SZENT
ISTVÁN
CSALÁDI SÖR**

**1 1/2 literes
zárt palackokban**

Kőbányai Polgári Serfőzde
gyártmánya

ahol ellentmondást nem tűrve akarja minden ohajtását parancsnak érvényesíteni. Ha tudja és érzi is, hogy kívánsága a racionális üzletvezetéssel nem egyeztethető össze, színté presztizs-kérdést csinál abból, hogy az mégis teljesüljön. Ha egyszerű számítás-sal, egy kávéházi üzem rezszi-tételeinek felsorolása után be is látná, hogy kívánsága a józan kalkuláció csődjét, esetleg effektív ráfizetést is jelent az üzem tulajdonosának, mégis esőkönyösen kitarat követelése mellett — „különbön kimaradok“ jeligré. „Nekem meg kell kapnom“ — ez a mottója a kívánságok és főleg kivételezések tömegében és mi kénytelen-kelletlen engedelmesszünk, még jobb belátásunk ellenére is. Csak a külföldet járó pesti ember látja azt a fel nem mérhető differenciát, mely a mi és az idegen-beli vendéglátóiparok szolgáltatása között fennáll, úgy kvalitásban, mint annak szervirozásában. Nem kis szerepet játszik ebben a közismert kulturális nivó-plusz, mely a pesti polgárt igényeinek kifinomultságában és sokrétűségében amúgy is messze az átlag-vendég igénye fölé helyezi.

Ha ezen a tényezőn rajtunk kívül-álló okokból nem is tudnánk segíteni, sokkal nagyobb sállyal esik latba a kávéházak vezetőinek elhibázott üzletpolitikája. Bármennyire is szükséges elv ugyanis a vendég kielégítése, ha ez mértéktelen túllicitálással fajul, akkor a szakma lejtőre kerül, amelyen nagyon nehéz a megállás, de annál könnyebb a lezuhanás. Nyersanyagáraink állandóan, rohamosan emelkednek, ennek dacára áresökkentésekkel, százalékos kedvezményekkel operálnak kartársaink, akik rövidlátóan nem veszik észre, hogy az ipari és kereskedelmi élet szorosán összefogva, áregyezményekkel és kartellekkel védekezve tudta csak konjunkturáját élvezni, mi pedig minden bajunknak saját magunk vagyunk az okozói.

Mi magunk, egyes kollégák esztelen üzletpolitikájával teremtettük meg a vacsora és ebéd „menü“, fogalmát, melynek a végtelenségig lefokozott árai,

minden számítás nélküli árszabása kimondott veszteséges üzemrészre tették a melegkonyhát. Mi magunk szültük szakmánk dicsőségére a „karlsbadi vacsorát“, amellyel esti forgalmunkat sikerült jóformán az ajándékozás határára elvezetni, mi magunk adtunk helyet a pusztító „bridge-szalón“-rendszernek, amellyel kártyázó vendégeinket egyszerűen kisajátították, mondhatnám eltulajdonították idegen elemek, megszüntetvén a kávéházak rentabilitásának egyik főforrását, a kávéházi játék-bevételt. Mi magunk adunk habot, babot, javító kávé és javító libamájat a vendégnek és mi magunk vagyunk kénytelenek minden ilyen új divatot, amelyet a szomszédunk „hallatlan zsenialitással“ bevezet, átvenni és ezzel az egyéni, önző kezdeményezést törvényesítve, mi magunk züllesztjük szakmánkat a mélységbe.

Sovány vigasz, hogy ezek a „tudós“ és „trükkös“ kollégák, a mi szakmánk „Ginczlerai“ előbb-utóbb beadják a kulcsot és esztelen, számítástalan üzletpolitikájuk eredményét lehúzott redőnyeikkel bizonyítják, — ez a ragály mégis megfertőzi a közvetlen környezetet, lassú, gyűrűs hullámzással terjed egyre szélesebb körbe és mire a kórokozó dicsstelen szereplés után megbukik, a betegség csiráit sikerült átmentenie az előbb még egészséges üzemek további széles sorába.

Talán felesleges a hatósági meg nem értésről részletesen beszélni, amikor köztudomású, hogy 33 féle adónem terheli iparunkat és minden vonalon, még a legfontosabb életjelenségeink felpanaszolásánál is bürokratikus nehézségekkel akadályozzák boldogulásunkat.

Csak a legutóbbi időkben vonták meg, jóformán instanciázunk hónapok óta ez életbevágóan fontos az új iparengedélyek kibocsájtásánál és hasztalan instanciázunk hónapok óta ez életbevágóan fontos ipari ügyünk elintézésében, süket fülekre, vak meg-nemértésre találunk kérésünkkel.

A párisi világkiállítás „Tourisme“ pavillon-eso-

Még csak mérni sem kell!

Minden kávéhoz mindig valódi
:Franck: kávépótlékot adjon!
Jelentős jövedelmet biztosít
magának!

portjának falán ezek a sorok voltak olvashatók: „A vendégfogadóipar a legelső formája a vendégszeretetnek és egy ország vendégszeretét a vendéglátó iparról kell megítélni.”

Ha engedi fogják, hogy a mi iparunk legalább egy kis megkönnyítéssel igazi formáját kifuthassa, akkor nyugodtan mondhatjuk, hogy az eddig is minden külföldi elismerést meghaladó formában és mértékben fogunk hitet tehetni a legmagyarabb tulajdonságok kifejtésében: a magyaros vendéglátás és vendégszeretet megnyilvánulásában.

Katona István.

Százéves krónika Pest-Buda kávésipara 1837-ben

Közlő: Mazsáry Béla dr.

Az 1837. év a régi Pest utolsó esztendeje. A következő év márciusában a „Nagy Árvíz” ennek a régi Pestnek elmúlását és az új Pestnek születését jelenti.

A száz év előtti Pest és Buda állapotáról legjobban az azévből megjelent „Pest-budai” képek című útmutató tájékoztató. (Teljes német címe: *Gemälde von Pesth und Ofen mit ihren Umgebungen. Ein Wegweiser für Einheimische und Fremde. Pesth, 1837. Verlag von Georg Kilian junior.*)

Ez a bel- és külföldi látogatók számára készült útmutató a következőket írja az akkor 90.000 lakossal bíró Pest és a 30.000 lakosú Buda kávéházairól:

Kávéházat találni a következő fogadóknál: a *Magyar Király* a Leopoldvárosban a Színház-téren (ma Vörösmarty-tér, ezidén bontották le a régi épületet), a *Vadászkürt* a Belvárosban a Kishíd-utcában (ma is ott áll a Türr István-utcában), a *Hét Választófejedelemek* a Váci-utcában (a ház ma is meg van, a Corsó filmszínház van benne, a kávéház az épület Aranykéz-utcai részében volt), a *Fehér Hajó* a belvárosi Hajó-utcában (a mai Bécsi-utca torkolata helyén állott), a *Fekete Sas* az Ujvilág-utcában (ma Semmelweis-utca, az Országos Kaszinó áll az épület helyén), a *Zrinyi* a jogászvilág későbbi híres kávéháza a Hatvani-utca és Országút sarkán (ma az Astoria szálló áll a helyén a Kossuth Lajos-utca és Múzeum-körút sarkán), a *Mátyás Király* a Kerepesi (ma Rákóczi) úton és a *Tigris* a leopoldvárosi Szél (ma Nádor) utcában. Mindezek a fogadóbeli kávéházak igen látogatottak. Szép berendezésük s nagy látogatottságuk teszi nevezetessé a következő pesti kávéházakat: a *Kemnitzert* a Belvárosban, a Dunasoron a hajóhídfőnél (ma a Pénzügyi Központ épülete áll a belőle lett Angol Királyné helyén), a *Kereskedők Testülete* épületében lévő (ez a későbbi Lloyd-ház), a német színház épületében levő pompás *Színház-kávéházat*, a Libasinszky-házban levő gyönyörű, gázvilágított új kávéházat (ez az Uri-utcai Pillvax).

az erősen látogatott *Kávéforrást* a leopoldvárosi Fürdő (ma gróf Tisza István) utcában s a többi, hol is mindenütt az újságok és lapok gazdag sorozata fekszik az asztalokon s bőséges alkalom nyílik minden megengedett játékra, főként a közkedvelt billiardra. A pesti kávéházak száma 32.

Budán a következő vendégfogadóknál van kávéház is: a *Fortunában* a Várban, a Vizivárosban a Fő-utcában az *Arany Hajóban* és az *Arany Koronában*, a budai hajóhídfő mellett a *Hídhöz* cégérezett beszálló fogadóban, a ráczvárosi Fő-utcán az *Arany Percenél*, az *Arany Koronánál* és a *Vörös Ökörnél*, mely utóbbi a Rudasfürdővel szemben feküdt. Budán összesen csak 16 kávéház; s ebből 4 a Várban van. Ép úgy, mint a fogadók, nagyságban, eleganciában és látogatottságban a pestiek mögött állanak, viszont nem hiányzik a tisztaság, olcsóság és prompt kiszolgálás. A leglátogatottabb a várbeli *Fortuna* és a *Híd-kávéház*.

Ezeket mondja el nekünk az 1837. évi útmutató, most pedig nézzük, milyen kávéügyek foglalkoztatták a két város Nemes Tanácsait.

A legtöbb a *kávémérésért* való folyamodvány. Ezeket a tanács mindig kiadta *Szloboda* szenátor uramnak, mint a *kávéttestület hatósági komisszáriusának*, hogy a kávétestület véleményének meghallgatása után tegyen jelentést és javaslatot a Tanácsnak. Az akták között mindig ott találjuk a pesti kávétestület írásos véleményezését, melyeket *Zurmov* Károly főelőjáró és *Wersáb* Károly aleelőjáró írtak alá, mint a testület vezetői.

Még az előző évben folyamodott Rzehob Miklós obsitos katona kávémérési engedélyért. A pesti kávétestület véleménye alapján a tanács folyamodót, mint-hogy mint házmester, már van megélhetése, és a felesége is eltarthatja magát keze munkájával elutasítja. Rzehob erre a m. kir. Helytartótanácsához, majd itt is elutasítván az uralkodóhoz apellált, mint régi katona, de a kitartó folyamodót a király is elutasította az 1837. október 10-én kelt elhatározásával. (Pest város levéltára. Relationes a. n. 5658. sz.)

Ugyancsak még az előző év decemberének 27-ik napján folyamodik a tanácshoz Rátzay Márton városi drabant, amikor is a „feleségének olcsó kávéfőzéshez engedelmet adadni esedezik”, mert „több esztendő óta inai szakadásban sinlődvén, az erőt kívánó munkára tehetetlen.” A kávétestület nemleges véleményezése alapján a tanács ezt a kérelmet is elutasította. Rátzay is feljebb megy kérelmével a Helytartótanácsához, de 1837. május 12-én itt is elutasítják. (Pest város II. Rel. a. n. 6005. sz.)

1837. július 1-én a tanácshoz, majd október 18-án a Helytartótanácsához folyamodik kávémérési engedélyért Conti Mihály arra való hivatkozással, hogy atyja bekebelezett kávé és 18 évig pesti rendőrkomisszárus volt. Ő sem járt több szerencsével, őt is elutasítják azzal az indokolással, hogy Pesten máris túlsok a kávémérés, melyek egyébként is csak az erkölestenség melegágyai. (Pest v. It. Intimata a. n. 6065. sz.)

Pokorny Margaréta asszony az év július 8-án ad be folyamodványt Pest város tanácsához, Csáder János strázsamester özvegye pedig augusztus 25-én folyamodik kávémérési engedélyért arra hivatkozva, hogy férje mint nádor-huszár végigharcolta a francia

háborúkat. „hol telemesen megsebesítetett, mi miatt a katonai sinlőintézetbe jutván meghala.” A tanács a kávéstestület véleménye alapján őket is elutasítja. (Pest v. lt. Rel. a. n. 6357. és 6362. sz.)

Jogbérlet jóváhagyásáért 1837-ben négyen folyamodtak a tanácshoz. Április 7-én *Bauer* Sebestyén kéri a báró *Orczy* kávéjusst, augusztus 17-én *Hertl* Veit a Zöldfa fogadó bérlője a *Benkert*-féle jog, szeptember 19-én *Peczoldt* József a *Tigris*t 6 évre bérbe vévén, kéri a *Geiger* Erzsébet-féle juss, szeptember 25-én pedig *Morgáts* János *Versák* Károly joga bérletének jóváhagyását kéri. A tanács, minthogy a kávéstestület egy esetben sem emelt kifogást, mind a négy kávé-jogbérletet jóváhagyta.

Igen hosszadalmas a *Nesztor*-féle kávésjog ügye. Már évek óta foglalkoztatta az érdekelteket s 1839-ig eltolódott. Sok baj volt már *Nesztor* Péter kávésjogával. Annak idején a kávésgilde és a tanács ellenzése dacára *Nesztor* Péter kiverekedett magának egy személyes jogot a Helytartótanácsnál. Azzal a feltétellel kapta, hogy azt józsefvárosi saját házában személyesen fogja gyakorolni, élete fogytaig szól, soha senkire át nem ruházhatja, senkinek el nem adhatja. Mikor *Nesztor* Péter meghalt, jog és igazság szerint személyes joga is megszűnt volna, de az özvegy könyörgésére a Helytartótanács kivételképen megengedte, hogy özvegyi jogon tovább gyakorolhassa a kávésmesterséget. A kávéstestület ezt hallgatagon tűrte, nem akart egy özvegyasszonyt zaklatni. Még azt is eltűrte a testület, hogy az özvegy kijárta magának a Helytartótanácsnál az engedélyt, hogy jog és igazság ellenére ezt a juss át helyezhesse a *Leopoldváros*ba. Egyszóval *Nesztor* Péter uram özvegyének mindig volt valami törvénytelen kérelme. Mikor azonban 1837. decembereiben az özvegyi fátvölt a menyasszonyi fátvöllal óhajtván feleserélni, aziránt fordult engedelemért a városi tanácshoz, miszerint engedjék meg neki, hogy kávésiparát eladhassa, a kávéstestület megelégedte a sok kivételt s jogtalanságot, a leghatározottabban tiltakozott a kérelem teljesítése ellen, sőt kérte a jog törvénytörő beszűntetését s ezt további két évi erős küzdelem után el is érte, az özvegy férjhez menvén, a jogot elvesztette. (Pest v. lt. Rel. a. n. 6210. sz.)

Hasonlóképpen elutasítással végződött a *Manno*-ügy. *Manno* János és *István* még az előző év februárjában kértek kávésjogot a *Váci-úton* épült házukra. Kérésüket azzal indokollák, hogy házukat nagy költséggel építették fel s különben is fennállása óta van benne kávéházhelyiség, melyben mindig valamely személyes jogos bérlő méri a kávé. Illő volna, hogy ők, a ház tulajdonosai kapjanak a házra egy telkesjogot, hiszen ők is görögök és 24 év óta a házukban levő kávéházba kizárólag a pesti görögök járnak nagy számmal, az összes Törökországból Pestre jövő

Gschwindt-féle

Aqua vitae és egyéb likőr különleges-ségek, főzelék és gyümölcs konzervek

kereskedők is mind ide járnak. A Helytartótanács a *Manno* testvérek kérelmét elbírálás végett leküldte Pest város nemes tanácsához, ez viszont szokás szerint kiadta *Szloboda* szenátor uramnak, kérdezze meg a pesti kávéstestületet, mit szólnak az ügyhöz. A pesti kávésök aztán elő is terjesztették kifogásaikat: tessék csak elutasítani folyamódókat. Van már elég kávé-uraság Pesten, felesleges a számukat szaporítani, mert csak a magas jogáruda összegére pályáznak, személyesen úgy sem gyakorolják a jogot. A *Manno* testvéreknek nem elég, hogy egy személyes jogos kávé a helyiségért évi 400 frt-ot fizet, holott az egész házépítés csak 30.000 frt-ba került s harminc év óta sem a folyamodók apja, sem a folyamodók nem fordítottak egy krajcárt se tatarozásra s a kávéház ennek megfelelően is néz ki, most még a kávéipar bérlési összegére is fáj a foguk, két bőrt akarnak egyszerre lenyúzni a bérlőről, ha csak a pusztá falakért évi 400 frt-ot kérnek, elképzelhető, hogy mit kérnének, ha még a juss is az övék volna! A kávéstestület álláspontját a városi tanács is a magáévá tette s így a Helytartótanács is elutasította a kérelmet. (Pest. v. lt. Int. a. n. 5211. sz.)

Igen érdekes *Huszár* Jakab árendáns kávékérése. *Huszár* uram kevesevén kávéháza jövedelmét, arra való hivatkozással, hogy fiatal korában kitanulta a mézáró-mesterséget, mézárószék jogért is folyamodik, de addig is, míg azt megkapja, arra kéri a tanácsot, engedje meg neki, hogy a limitált áron húst vágthasson. Mi sem természetesebb, minthogy az ügyben megkérdezett mézáróscéh tiltakozik a kérelem teljesítése ellen, mert jog szerint senki két mesterséget nem gyakorolhat, már pedig folyamodónak, mint kávéárendánsnak megvan a rendes polgári mestersége és megélhetése. Ezt a nemes tanács is helybenhagyta s *Huszárt* elutasította. (Pest v. lt. Rel. a. n. 6210. sz.)

Még egy idevágó ügyiratot találtunk Pest város levéltárában. 1837. május 30-án a Helytartótanács arról értesíti a tanácsot, hogy *Stolz* János kávéküzlegény reklamált ügye folyamatban van, az eredményről annak idején majd értesíteni fogják. A küzlegény ugyanis végleg Pesten óhajtván megtelepedni, már régebben kérte a városi tanácstól, hogy Hohen-

MEINL

**k á v é, t e a a jó minőség,
megelégedettség és nagy
forgalom biztosítóka.**
Gyula Rt., Budapest, VII., István-ut 23-25.

T. 143-773

Pörkölt kávé keverékeink

közismerten elsőrendű minőségeit

keletindióból

behozott új különleges kávéfajokkal módosítottuk, amiáltal azok finomsága még az eddiginél is jobban fokozódott.

Kérjen próbafőzéshez mintát

Kávésok Áruforgalmi R.-T.-nál

Budapest, VIII., József-körút 38

Telefon: 1-392-77. Saját pörkölő üzem

zollern—Hechingenben fekvő szülőhelyéről kéri ki az ő elbocsájtó levelét. Ezt sürgette meg s erre jött a fenti válasz. (Pest v. It. Int. a. n. 5960. sz.)

A csendes Buda nemes tanácsa mindössze két kávé-üggyel foglalkozott ez évben. Április 23-án Fischer Éva özvegyasszony kér kávémérési engedélyt a vizivárosi Fő-téren, de mivel ott már kettő van, a tanács nem adja meg az engedélyt. (Buda város levéltára. Correspondentiae Magistratuales. 1837. nv. 215.)

A másik ügy a várbeli *Fortuna* vendéglőadó és kávéházának bérbeadása. Ez évben ugyanis lejárt a hároméves bérleti szerződés s a város a tulajdonát képező objektumra új bérleti árlejtést írt ki. Ugy látszik azonban, hogy ez a bérlet nem volt valami jól jövedelmező üzlet, mert az árlejtést háromszor is megtartották, július 10-én, 26-án és augusztus 14-én, de csak a régi bérlő jelentkezett, az is engedményt kért, végül is a kamara hozzájárulásával egy évre meghosszabbítják a régi szerződést, hátha jövőre többen jelentkeznek. Így az újabb esztendőre ismét *Therault* uram lett a várbeli *Fortuna* fogadó, vendéglő és kávéház bérlője, fizetvén pedig ezért Buda város pénztárába egész évre 720 forintokat. (Buda v. It. Intimata Camerae, 1837. nv. 1051. sz.)

A régi Pest-Buda eme Nagy Árvíz előtti utolsó esztendeje tehát, amint látjuk, meglehetősen eseménytelen, csendes esztendő volt. Ugyanezt látjuk, ha végig lapozzuk az egykorú ujságokat és folyóiratokat.

Ez évben lendül fel a *Császárfürdő* s vele együtt kávéháza is. *Reder ur* ugyanis a fürdő bérlője a nyári fürdésnek egész idejére óránként társaskocsi-járatokat indított (kilenc üléses, ablakos kocsi vitték a pasasírokat 10 ezüst krajcárért át Budára), melyeknek „középponti állomásuk a pesti redout-kávéház közeletében van.“ (Honművész. I. 288. Rajzolatok. I. 304. — Der Spiegel. I. 264. o.)

A *Pillvax* gázvilágításával a Rajzolatok 23-iki száma e szavakkal emlékezik meg: „Vasárnap a Liba, sinszky-ház az Uri-utcában egészen légszesszel vala kivilágítva; a benne levő 15 bolt, a kávéház és a fő hágesők (vagyis főlépcsők), minden a legszebb gázfényben ragyogott. (I. 192. o.)

Schillinger Anna Gőzmosógyár Rt.
Budapest, VI.,
Vörösmarthy-utca 47b.—Telefon: 1-213-85.
Az ország legrégebb, modernül berendezett gőzmosódája.

Egy kávéházi átalakításról olvasunk még ez esztendőben, jobban mondva új bérlő új kávéházáról ír az újdonság a Rajzolatok május 7-iki számában: „Többszer tettünk már említést lapjainkban Pest csinos kávéházairól; a napokban ismét kinyitatték egy a sebestyén piacon, Kovács-házban, melly habár a kisbbszerűek közé tartozik, mind célszerű elrendelésére, mind csinos voltára nézve igen ajánlja magát a szemnek. A falak világos zöld alapszínnel festvék, és a tükrök felett fehér, veres és zöld nemzeti színű szalag-éktítmények vannak; az italok különös jóságuk s a kész szolgálat mellett még — magyarul számoló teke-örököt is hallhatni benne. Bérlője *Schön József*, egy vállalkozó készszolgálatú fiatal ember. (I. 296. o.) Így indult útjára 1837-ben a *Török Tsászárhoz* cégérezett *Török Csacsinak* becézett híres jurátus kávéház.

A Helvétia R.-T. páratlan ház- béremelése más környékre kényszerítette a régi Orczy kávéházat

A régi Budapest egyik jellegzetes kávéháza: az Orczy-kávéház, a hasonló nevű évszázados épületomb lebontásával egyidejűleg hajléktalanná vált. A Helvétia Rt., amely az új Madách Imre sugárút telkeinek nagyrésztét még jó időben megvásárolta, mint ismeretes, egy üzletházat épített abból a célból, hogy az Orczy-ház kitelepített üzletei ideiglenesen itt nyerjenek elhelyezést. Közben megindultak az építkezési munkálatok is és rövidesen tető alá kerülnek a Madách-sugárút első bérpalotái. Így vált aktuálissá az Orczy-kávéház új helyiségének bérlése is, amely természetesen megillette a sok évtizedes, régi budapesti kávéház tulajdonosait. Nagy meglepetést keltett tehát, amikor a Helvétia Rt. az új bérpalotában lévő kávéház helyiségéért 22.000 pengő évibért kért a kávéház tulajdonosaitól, akiknek pedig méltányos áron még az Orczy-ház lebontása előtt megígérte a megfelelő új és olcsó kávéház bérletét.

Az Orczy-kávéház tulajdonosai a régi bérnél magasabb új házért nem tartották elfogadhatónak. Az előzetes megállapodásra való hivatkozással, kérték a Helvétia Rt. vezetőségét, hogy méltányos megoldással tegye lehetővé, hogy a régi budapesti kávéház a jól ismert megszokott helyén folytathassa működését. Hangoztatták, hogy ezt a tipikus pesti kávéházat nagyrészt a környék kereskedői látogatják és több kereskedelmi érdekképviselet is itt tartja összejöveteleit és hivatalos megbeszéléseit. Ugyszólván lehet-

lenség tehát elmenniük erről a környékről, mert ez esetben vendégeik jelentős részének elvesztésével kell számolniuk.

A komoly és méltánylandó szempontok ellene a Helvétia Rt. kitarított a meglepetésszerűen felemelt házbrösszeg mellett, úgyhogy a régi Orczy-kávéház törzsközönsége jó részének esetleges elvesztése ellenére is kénytelen volt lemondani a régi és megszokott helyiségről és környékről. Az Orczy-kávéház az Andrassy-úton nyitja meg új helyiségeit, míg a Helvétia Rt. az Orczy-kávéház számára készített kávéházi helyiségeket a szomszédos Splendid kávéháznak adta ki. (Tózsdei Kurir.)

Kik felelősek a munkaadóval egyetemlegesen az OTI hátralékért?

Hogy minősül az üzemutódlás?

Állandóan fennforog az a kérdés, hogy ki felelős a munkaadóval a társadalombiztosítási hátralékért.

Erre nézve olvasóink tájékoztatására közöljük, hogy a társadalombiztosítás terheiért általában a munkaadót, a vállalatot terheli a felelőség.

A törvény a bevételek biztosítása végett azonban nemcsak a munkaadót teszi e terhekért felelőssé, hanem a felelősséget kiterjeszti oly személyekre is, akik szorosabb értelemben nem tekinthetők munkaadóknak. A felelősség kiterjesztésének célja a társadalombiztosítás bevételeinek lehető biztosítása, megvédeni a biztosító intézeteket a kijátszásokkal szemben.

A társadalombiztosítási törvények szerint a társadalombiztosítási járulékokért, terhekért a fizetésre közvetlenül kötelezettel, vagyis a munkaadóval egyetemlegesen felelősek:

részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél az igazgatósági tagok és igazgatók;

korlátolt felelősségű társaságnál az ügyvezetők; egyéb vállalatoknál és üzemeknél a cégtulajdonosok;

testületeknél, egyesületeknél és társulatoknál a vezetőség.

A felszámolás ideje alatt felmerült terhekért a fizetésre közvetlenül kötelezettel együtt egyetemleg felelősek a felszámolás alatt álló vállalatok felszámolói.

A társadalombiztosítási terhekért egyetemlegesen felelős az alvállalkozóval együtt a fővállalkozó is. Fővállalkozó az, aki a munka teljesítését a megrendelővel szemben elvállalta, alvállalkozók pedig azok, akik az egyes munkák elvégzésére közvetlenül vagy közvetve a fővállalkozóval szemben vállalkoztak.

A vendéglő, kávéház, színház, mulató és más hasonló üzem tulajdonosát az üzemben működő zenekar, vagy más szórakoztató együttes (énekkar stb.) tagjainak munkaadójával szemben fővállalkozónak, a munkaadót pedig alvállalkozónak kell tekinteni.

Finom teakeverékek

Specialisan kávéházi gényeknek erős és aromás, gyorsan festő

Imperiál — Royal — Angol rendszerű teakeverékek

originál 250 és 5 kg-os ládákban, úgyszintén kimérve is beszerezhetők:

Kávésok Áruforgalmi R.-t.-től

Budapest, VIII., József-körut 38.

Telefon: 1—392—77.

(Nagyobb mennyiség lekötése esetén külön árajánlat).

Egyetemlegesen felelős a munkaadóval, valamint az üzemutóddal a vele közös háztartásban élő házastársa is. A házastárs csupán csak az együttélés ideje alatt felmerült tartozásokért felelős.

A társadalombiztosítási tartozásokért az eredeti adós munkaadóval egyetemlegesen felelősek az üzemutódok is.

Mikor állapítható meg az üzemutódlás?

Kereskedelmi üzletek átvételének a módját, az üzlet átvevőnek az üzletből eredő tartozásokért való felelősségét az 1908:LVII. tc. szabályozza. Az üzemutódra még szigorubb felelősség hárul és ezért fontos, hogy az erre vonatkozó szabályokat ismerjük.

Ha az említett törvény szerint megállapítást nyer az üzletátruházás, ugyanúgy meg kell állapítani az üzemutódlást is.

Ezenfelül az üzemutódlást meg kell állapítani akkor is, ha az üzlet átruházás ugyan nem állapítható meg, de megállapítható az üzemnek az eredeti adós (előd) üzemével való azonossága. Az üzemutódlás megállapításának egyedüli előfeltétele az üzemazonosság.

Az üzemazonosságot *árverési vétel, csőd, kényszerű eljárás során történt értékesítés* esetében megállapítani nem lehet, kivéve a rosszhiszemű szerzés esetét.

A bírói gyakorlat szerint rosszhiszeműség akkor forog fenn, ha az árverési vevő az árverést szenvedővel egyetértve közreműködik, hogy az intézet követelésének behajtását megghiúsítsa.

A rosszhiszeműséget mindannyiszor vélelmezni kell, valahányszor az üzemet árverési vétel, csőd, kényszerű eljárás során történt értékesítés során az utóbbi a házastársától, saját vagy házastársának fel vagy lemenő ágbeli rokonságától, testvérétől, féltestvérétől vagy e személyek valamelyikének

Kristály ásványos forrásvíz csak SzentLukács védjeggyel eredeti

Hattyu gőzmosó és fehérnemű kölcsönző vállalat
száraz vegytisztítás és festés
Budapest, VII., Klauzál-utca 8. — Telefon: 1-385-59
Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül berendezve! Legkíméletesebb mosási-rendszer.

R á c z Z s i g a
Cigányprimás, szalon és jazz zenekari karmester, impressario
művészügynöksége
Budapest, VI., Vörösmarty-utca 62.

házaslársától veszi meg. A rosszhiszemiséget az intézetek kötelesek bizonyítani.

Az üzemazonosságot minden esetben az üzem helyére, az üzem vitelére, a termelt vagy forgalomba hozott áruk jellegére, a gazdasági kapcsolatokra (vevőkör) az üzem működésének tartósabb szünetelésére vonatkozó körülmények gondos mérlegelésével kell és lehet csak megállapítani.

A bírói gyakorlat szerint nem lehet az üzemazonosságot csupán csak az üzemhely és iparág azonosága, illetve az utóbbi hasonlósága alapján megállapítani, ha a termelt vagy forgalomba hozott áruk nem azonosak az elődjével, ha az előd üzemének megszűnése és az utód üzemének megnyitása között több, mint hat hét telt el stb.

Mivel az említett öt körülmény mérlegelése alapján kell az üzemazonosságot megállapítani, erre vonatkozó konkrét szabályokat felállítani nem lehet, útmutatással csak a bírói gyakorlat szolgálhat.

Mikor valósul meg a műhelybérlők védelmének jogalkotása?

Az év végével lejáró házadókedvezmény erős ütemben mozdította elő a tespedő építési tevékenységet. Több mint száz, túlnyomólag 3, 4 és 5 emeletes bérház került tető alá. Egész palotasorok épültek fel az új Lipótváros szűk utcáiban, a Madách-téren és Buda kedvezményezett útvonalain. A benépesült bérházak üzlet és műhely helyiségei nagyrészt bérlőre találtak.

A jövőbe vetett reménységgel, hősi bátorsággal vállalkoztak az úttörő nehéz munkájára, olyan területen, ahol a tavasszal még lakatlan sártenger volt. Ezek a hősök azok, akik szorgos, szívós munkájukkal emelik az általuk bérelt helyiség és ezen keresztül az egész bérház értékét.

Ha reményükbe esalódva, vállalkozásuk nem sikerül, befektetett tőkéjüknek elvesztésén, kárbavesszett munkájukon felül önállóságukat is elvesztik s a legjobb esetben, ha alkalmazotti minőségben sikerül elhelyezkedniök.

A kidőlt küzdők helyébe újabb hősök lépnek, akik még nagyobb energiával folytatják az elődeik nehéz munkáját. Nem egy esetben egész sorok dőlnek ki, amíg végre egynek sikerül gyökeret vernie. Amint a vállalkozást siker koronázza, jelentkezik a háztulajdonos és részt kér az elért eredményből, műhelybérelés formájában.

A kézművesiparos, híjján az érdekeit megfelelően védő jogalkotásnak, teljesen ki van szolgáltatva a háztulajdonos esetleges mohóságának.

Egyetemes nemzeti érdek, hogy a kereskedelem és kisipar a maga hivatását tökéletesen betölthesse. Ehhez pedig nemesak áruk, dologi eszközök szükségese, hanem kisipari tevékenységnek a szervezett lársadalom által nyújtott megértés és támogatás és az életviszonyok változását figyelembe vevő jogalkotások.

Ilyen jogalkotási szükséglet a bolt és műhely helyiségeknek a megvédése, amit a francia törvényhozás „A kereskedelmi tulajdonnak elismerése és védelme” címen cikkelyezett be törvénytarába.

Nagyon kevés azoknak a boldog kereskedőknek és kisiparosoknak a száma, akik saját ingatlanukban folytathatják gazdasági tevékenységüket. Idegen tulajdont képező ingatlanban béreltek helyiséget üzemük megkezdésére és folytatására. A bérlemény berendezése gyakran a rendelkezésre álló kis tőkének felét felemészti, a még megmaradó kevés forgótőke a legnagyobb anyagi és szellemi erejének kifejtését teszi szükségessé, hogy erkölesi és anyagi sikert tudjon elérni. Szaktudás, ügyesség, szorgalom, kitartás idővel elismerésre talál.

Ezzel a küzdelmes tevékenységgel a javak termelésén, értékesítésén létrehoz és kitermel egy második eredményt is: magát a boltot, illetve a műhelyt, mint eszmei értéket!

A kereskedő, illetve kisiparos fáradságot nem ismerő üzleti, illetve ipari tevékenységgel az idők folyamán üzleti tőkében, berendezésben, árukészletben, munkagépekben stb. jelentkező vagyont gyűjt.

Mindezen érték kétségessé válik abban a pillanatban, amidőn a helyiség bérlete felmondás, vagy a bérlési szerződés lejártán megszűnik, vagy, ha a tisztességtelen versenytárs az u. n. „kistájgeroló” a bérlő eredményes tevékenységét megirigylve, magas bérlési összeg felajánlásával akarja a régi, a helyiségnek értékét hosszú fáradságos tevékenységgel kimunkáló bérlőt kiszorítani. Hosszú, nem ritkán több évtizedes munka értéke válik így egyik napról a másikra problematikussá.

Mindezekből következik, hogy jogüres térben építi fel megélhetésének szerény hajlékát a bolt és műhelybérlő, amikor a korlátlan joggal rendelkező ingatlantulajdonos egy tollvonással elsöpörheti évtizedes munkájának minden eredményét.

A kereskedelmi és ipari tulajdont a többek között Franciaországban 1926. évben, Angliában 1927. évben törvényesen rendezték. Mindkét államban, bár más-más szempontok voltak irányadók, mégis sikerült a kérdést úgy, a bérbeadó, mint a bérlő érdekeit kellőképpen méltányoló módon megoldani. Nem kétséges, hogy nálunk is meg kell találni azt a megoldást, amely a házba fektetett tőkének biztosítása mellett méltányolja a bérlőnek fáradhatatlan és a bérlemény értékállagát fokozatosan emelő munkásságát.

A kereskedelmi és ipari üzlettelep bérlőjének

többszetei birtoklás után jogot kell adni arra, hogy az ingatlan tulajdonos a lejáró bérletet — figyelemmel az időközben az ingatlan, tehát a bérleményben beállott értékelkedésre — megújítsa. Amennyiben közös megállapodással nem sikerülne a bérleti összeg megállapítása, akkor arbitrárius szakértő bíróságra kell a vitás feltételek megállapítását bízni. A bérösszeg megállapításánál a gazdasági helyzet összes körülményei mellett, figyelembe veendő az az ajánlat is, amelyet a bérbeadó esetleg harmadik személytől kapott. Ha azonban ez az ajánlat irreális, a bérelt helyiség értékével arányban nem áll, úgy a régi bérlőnek jogában áll a bérlet megújításától visszahátrálni. Ebben az esetben joga van kártérítést követelni. A szakértők által megállapított károsodásért a régi bérlőnek a háztulajdonoson kívül még az új bérlő (a kistájeroló) is felelősséggel tartozik.

Hivatalos rész

Tisztelt Kartársak!

Felhívjuk b. figyelmüket, a Magyar Anyák Nemzetvédő Bizottságának minden évben megújított „búzavirág akciójára“, mely ez évben olyképp módosul, hogy búzavirág helyett bélyegeket bocsát ki, amelyeket a számolócédulákra ragasztva — árának felszámítása mellett — kellene forgalomba hozni.

Feleslegesnek tartjuk, hogy e mozgalom céljait részletesen ismertessük. A cél a sokgyermekes magyar anyák anyagi és erkölcsi támogatása, akik sokszor a legnehezebb viszonyok közepette kénytelenek az új magyar generációt felnevelni. Ugy véljük ez olyan cél, melynek támogatása elől senki sem zárkozhatik el.

A támogatás megvalósítása érdekében a „Magyar Anyák Nemzetvédő Bizottsága“ mindenkinek megfelelő mennyiségű bélyeget küld, amely december 15-től január 15. közötti időben hozandó forgalomba. Január 15-ike után történik meg a leszámolás, amikor a megmaradt bélyegek visszaküldése mellett, az eladottak értéke kiegyenlítendő.

Nyomatékosan kérjük Kartársainkat, hogy szívük teljes melegevel támogassák ezt a nemes és hazafias mozgalmat és mozdítsák elő annak minél teljesebb sikerét.

Budapest, 1937. november 12.

Dr. Havas s. k.
főjegyző

Kartársi üdvözlettel:
Mészáros Győző s. k.
elnök

Győződjék meg kártyáink kiváló minőségéről.

CHROMO MAGYAR ÁLTALÁNOS PÁPIRIPAR R.T.
B U D A P E S T.

Gyártelep és iroda:
X., Füzér-utca 37-39
Telefon 148 420

Városi lerakat:
VI., Liszt Ferenc tér 5.
Telefon 119-041.

H I R E K

Előljárási ülés. — Mint a lapunk címlapján közzétett meghívóból kitűnik a Budapesti Kávésok Ipartestületének előljárási ülése f. é. november 26-án (pénteken) déli félegy órakor ülést tart. — Nyomatékosan felhívjuk az előljárási és számvizsgáló bizottság tagjait, hogy az ülésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Az 1938. évi adóközösség megalakulása. Lapunk múlt számában, valamint külön megküldött körlevelekben felhívtuk a testület összes tagjait, hogy amennyiben az 1938. évi adóközösség tagjai kívának lenni belépési nyilatkozatukat, valamint forgalmi adataikat f. é. november 15-ig küldjék be az adóközösség irodájába. Sajnálattal látjuk, hogy e határidőig kartársaink egyrésze ennek a felhívásnak nem felelt meg. — Figyelmeztetjük mindazokat, akik e bejelentéseket nem küldték be, saját érdekükben f. é. november 20-ig feltétlenül tegyék meg. — Az ezen határidőn túl érkező csatlakozásokat az adóközösség vezetősége nem veheti tudomásul és az illetők az 1938. évi adóközösségnek nem lehetnek tagjai!

Tíz tagsági helyet kér a felsőházban a kamara. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara felterjesztést intézett Darányi Kálmán miniszterelnökhöz, melyben felhívta figyelmét arra, hogy a kereskedelmi és

MINDEL ALBIN

Patent ujságrámák, hetilap mappák, étlap mappák és borlap mappák speciális gyártása.

Budapest, VI., Szív ucca 39/b. sz.
Alapítatott: 1911

TELEFON:
1-271-46

Villamos habfújő

1 perc alatt 1 liter tejszínből 3 liter habot fúj

Ara P 190.- Részletre is. Díjtalan bemutatás

Rádió-bérlet: havi 5.- pengőtől

Gramofonerősítő, minden rádióhoz kapcsolható elekrogramfon és mikrofon havi 8.-P-től
„ODEON“ Károly Király-út 5. Telefon: 149-607.

Kávéházi, vendéglői tűzhelyeket

legolcsóbban készít, szállít, javít

STEINBACH JÁNOS,

Budapest, XIII., Gömb-ucca 44/a. Tel.: 2-903-31

iparkamarák felsőházi kérdése mindeztideig nem nyert megnyugtató módon megoldást. A felterjesztés arra kéri a miniszterelnököt, hogy a törvény megváltoztatásával a kereskedelmi és iparkamara által választandó felsőházi rendes és póttagok számát 10—10-re emeljék fel, úgyhogy a budapesti kamara négy rendes és négy póttagot és a hat vidéki kamara pedig egyenként egy rendes és egy póttagot választ-hasson.

Halálozás. Borgida Farkas volt régi érdemes kartársunk folyó évi október 31-én 67 éves korában elhunyt.

Volt kávé üzletvezetőnek ajánlkozik. Címe az ipartestület irodájában.

Szakmai megbízhatatlanságért iparendedély elvonás. A budapesti VIII. kerület előljárója P. Á. hentesmester iparendedélyét az 1936. évi VII. tc. 19. szakasza alapján egy évi időtartamra elvonta, mert 1934-től 1937-ig P.-t a vendéglősiipar jogosulatlan gyakorlásáért öt esetben jogerősen elítélték. Így szakmai megbízhatatlansága kétségesé vált és ezért vele szemben a már idézett törvényszakaszt kellett alkalmazni.

Az OTI és MABI iratainak kézbesítése. Az OTI és MABI iratainak kézbesítését szabályozza a hivatalos lap október 21-iki számában megjelent 214.520—1937. B. M. számú belügyminiszteri rendelet. Eszerint a társadalombiztosító intézetek fizetési meghagyásait, határozati felhívásait, értesítéseit stb. közvetlenül az érdekelt feleknek meg kell küldeni. A panaszra, kérvényre, felszólalásra, fellebbezésre adott határozatot annak kell kiképezíteni közös beadvány esetén, aki azt első helyen aláírta. A 7. pontból álló rendelet szabályozza a pósta és a saját közegek útján való kiképezítést.

Mikor és milyen adatokat követelhet a pénzügyi hatóság? A 49.207/1937 sz. pü. rendelet azt mondja: Amikor a pénzügyigazgatóság, vagy a m. kir. adóhivatalok valamely egyesületet, vagy az egyesület kötelékébe tartozó nagykereskedőket egyes megnevezett kereskedők részére eladott árúknak összértékének és a vásárolt áruk vételárára teljesített fizetéseknek egy összegben való kimutatására hívják fel, az egyesület, illetőleg a kötelékébe tartozó kereskedők ennek a felhívásnak eleget tenni tartoznak, ellenben részletes számlakivonatok megküldésére, valamint vevői névsorának közzétételére senkinek köteles. Az adatszolgáltatási kötelezettség tehát csakis konkrét esetre, az adóhatóság által előre megnevezett cégre, s csupán a vásárlás és fizetés végösszegére vonatkozik.

Mikor tilos a reklámajándék? A Kuria legújabb 698/1937 sz. ítélete szerint akkor, ha állandó és rendszeres. Akármilyen kicsi is az értéke.

Szakmai kontárbíróóságok. A budapesti ipartestületek állandóan panaszolják, hogy a kontárügyi feljelentések elintézése igen lassan történik mindamellett, hogy a IV., VIII., IX., X. közigazgatási kerületek egye-

Salgó gőzmosógymár

és fehérneműkölcsonzó

A legmodernebb berendezés. Mo. és itáliai vizben.
V. Vörösmarty ucca 54. Telefon: 1-162 86
Olcsó árak! Pontos kiszolgálás.

sített kontárbíróóságot kaptak. E panaszok tárgyában az Ipartestületek Országos Központja az iparügyi miniszter elé olyan értelmű kívánságot terjesztett, hogy szakmai kontárbíróóságok állítsanak fel és egy-egy iparágra nézve az egész főváros területére egy bírót ítélkezzék. Esetleg kísérletképpen valamelyik szakma

Alma poralakban. Amerikában újabban az almát poralakban is forgalomba hozzák. Az almapor az Északamerikai Gyógyszerészeti Társaság véleménye szerint igen jó gyógyszer, különösen a gyermekek nyári gyomorbetegségeinél. A kémiai vizsgálat szerint a friss alma alkotórészei az almaporban is bent vannak. Ha a rendes tehéntejhez almaporot keverünk, úgy ez a tej állítólag az anyatejjel egyenértékű. Az almapor gyorsítja az emésztési folyamatot és jelentősen nagyobb segítséget nyújt a szervezet, betegségek ellen való megvédésénél, amint a narancs, banán vagy más gyümölcsök.

Új pincésztrájk fenyegeti Párizst. A szállodák, vendéglők és kávéházak újabb sztrájkokkal fenyegetőznek, ha a munkaadók nem vezetnek be az ötnapos munkahetet napi nyolcórás munkaidővel.

Mennyi kávét iszik a világ? A brazíliai kávéintézet közleménye szerint a világ kávéfogyasztása 1937. első felében az előző év ugyanazon időszakával szemben 16%-kal csökkent. A kávéfogyasztás az említett időszakban 12.823 millió zsák volt, szemben 13.032 millió zsákkal. Európa, amely a világ kávéfogyasztásának mintegy felét fogyasztja, 150.000 zsákkal többet vett át, szemben Amerikával, amelynek fogyasztása 350.000 zsákkal csökkent. Braziliának a kávé világpiacán elfoglalt első helye komolyan veszélyeztetve van, mert 1937. első felében Brazília a világfogyasztásnak csak 53%-át szállította, szemben az 1936-ik év első felének 60%-ával. Ebből a fejlődésből meg lehet ismerni, hogy a nem brazíliai eredetű kávé milyen gyorsan hódítja meg a fogyasztási piacokat és hogy a brazíliai kávétermelés milyen veszélyes helyzetbe kerül, ha Brazília minden lehetőt meg nem tesz, hogy elvesztett pozícióját visszaszerezze.

A kereseti adó figyelembevétele a társadalombiztosításban. A munkaadó által a munkavállaló helyett fizetett kereseti adót az OTI a járulék alapjául szolgáló javadalmazásba beszámította. A bírói gyakorlat az Intézet gyakorlatával ellentétes álláspontra helyezkedett kimondván, hogy: ez a kereseti adó nem számítható be a javadalmazásba. Az OTI igazgatósága most úgy intézkedett, hogy a felsőbbírói ítéletekre tekintettel a munkaadó által a munkavállaló helyett fizetett kereseti adót úgy a járulékkiróvásnál, mint a segélyezésnél figyelmen kívül hagyja mindaddig, amíg a bíróság ez ítélettel ellentétes jogegységi határozatot nem hoz. Kimondotta az igazgatóság azt is, hogy amennyiben a bíróság ellentétes jogegységi határozatot hozna, a jogegységi határozat közzététele előtti időpontra az Intézet visszamenőleg a munkaadótól e címen járulékot nem fog igényelni.

Ipari és közigazgatási hírek

Önálló iparos üzletvezetői tevékenysége. Az az iparos, aki képesítéshez kötött mesterségét, arra elnyert iparigazolvány birtokában saját számlára folytat, más iparosnak üzletvezetője, korlátozott felelősségű társaságnak, vagy közkereseti, illetve betéti társaságnak üzletvezetésre jogosított tagja egyidejűen nem lehet. (22.703/1936)

Cukrász saját háztartása részére főzethet-e abban a helyiségben, melyben a fagylaltot készíti? 2323.

A fagylalt készítésének, kezelésének és forgalombahozatalának szabályozása tárgyában kiadott 134135—1932. K. M. sz. rendelet 1. §-ának (3)—(6) bekezdései tartalmazzák a fagylalt készítésére szolgáló helyiséget illető követelményeket. Az (5) bekezdés többek között előírja azt is, hogy a fagylalt készítésére szolgáló helyiségeket tisztán kell tartani és gondosan szellőztetni, azokban olyan anyagot tartani, vagy olyan műveleteket végezni nem szabad, amelyek a tisztaságot veszélyeztetik, illetőleg melyek a fagylaltnak jellegétől eltérő szagot, vagy ízt adhatnak, vagy a fagylaltot beszennyezhetik vagy megfertőzhetik.

Ennek a rendelkezésnek alapján a járási tisztiorvos meghallgatása után az elsőfokú hatóság jogosan követelheti meg, hogy a fagylaltot (általában cukrászipari termékeket) előállító helyiségben vagy az azzal kapcsolatos folyosón, háztartási sütés-főzés ne történjék, mert ez esetben tényleg fennforog annak a veszélye, hogy a fagylalt jellegétől eltérően szagot, vagy ízt kap.

Ingyen szódaviz-hirdetés tisztességtelen verseny. Lustyik Ferenc vendéglős üzlethelyisége előtt elhelyezett három nagy táblán olyan tartalmú hirdetményt függesztett ki, amely szerint minden liter bor után egy üveg szódavizet ingyen ad utána át. E hirdetés szövege miatt Rosenschein Márton kereszmáros tisztességtelen versenypert indított a budapesti kir. törvényszéken. Kóczán Ödön dr. bírótól tárgyalták az ügyet és a bizonyítási eljárás befejezése után a törvényszék megállapította az alperes terhére a tisztességtelen verseny fennforgását, eltiltotta a panaszolt hirdetést használatától és elmarasztalta 280 pengő perköltség megfizetésében. Az ítélet indokolása szerint a szóbanforgó hirdetmény a tisztességtelen üzleti

Használt National-pénztarak

garanciával, a berlini National-gyár volt műszerésznél
Vétel, eladás, javítás, karbantartás.
KISS és SÁNDORI, VII., Nyár-u 23 Tel.: 149 852.

felfogás szabályaiba ütközik, mert az alperes üzletének forgalmát nem az árújának jósága és olcsósága által akarta fokozni, hanem azzal, hogy a vevőinek ingyen szódavizet ad.

Tanoneiskolai mulasztás a tanoneviszony megszünte után. Az alsóbbfokú rendőri büntetőbírók terhelhet, tanoncának iskolamulasztása miatt megbüntették. A kihágási tanács 1031/1927 kihágási szám alatt felmentő ítéletet hozott a következő megokolással: A kihágási tanács a másodfokú ítéletet az 1929. XXX. tc. 60. §-ának második bekezdése, második pontja alapján felülbírálat alá vette és felmentőleg megállapította, hogy az alsóbbfokú büntető bíróságok jogszabályt sértettek, mindön a tényállásból vont helytelen jogkövetkeztetéssel, terhelten megbüntették, holott kihágás nem forog fenn. A terhelten ugyanis a vád tárgyává tett iskolai mulasztások miatt felelőség nem terheli, mert a közte és tanonca közt fennálló tanviszony — mint ez az illetékes ipartestület hivatalos igazolásából kitünik, — még a vádeselekményt megelőzőleg megszűnt. A tanviszony megszűntével pedig a munkaadó a tanonc iskoláztatásáért nem felelős.

Rácz Zs'ga cigányprimás és karmester Zene- és művészügyi-nöksége (VI., Vörösmarty-u. 62.) legelőnyösebben közvetlen zenekarokat és zenészeket. Ezúton ajánljuk ipartársainknak, mint igen megbízható ügynökséget.

Új tisztító üzem. A közelmultban alakult meg a Nova fehérnemű és vegytisztító részvénytársaság, a Visegrádi uca 31. szám alatt. A gyár szakmérnök vezetése alatt mintegy 100 alkalmazottat foglalkoztat és berendezése a legmodernebb. Munkájáról a legelőnyösebbet hallottunk s miután tudomásunk szerint a kávéházi fehérneműek tisztításával is foglalkozik saktársaink figyelmébe ajánljuk a fenti céget.

ZWACK LIKÓRGYÁR elsőrangú gin-t, whisky-t, vermuthot kész coctailt és tokaji borból főzött Brandyt (Konyak) hoz forgalomba, amelyet bármely külföldi hasonló itallal egyenértékűnek ajánl a kartársak szíves figyelmébe. Fenti öt cikk sok külföldi márkánál még jobb is. Mixeléshez páratalanok. Kérjen coctail-receptet! Keeskeméti barackpálinkája a legjobb a maga nemében. Unicum versenyen kívül.

Vendéglő és Kávéházberendezési Vállalat

Tulajdonos: Tiller Róbert

Legelőnyösebb árak mellett kölcsönöz

Budapest, VII., Sip-utca 14. szám.

Telefon: 155-142.

VÉTEL ÉS ELADÁS

CORVINA

könyv- és papirkereskedés
VIII., JÓZSEF-KÖRÚT 48
 Telefon: 1-375-86

Legolcsóbb és legjobb beszerzési forrás!

Modern kölcsönkönyvtár

havi bérdíj 1 pengő

**Prima cukrászipari sütemények kávéházak
 kávémérések, vendéglők, étkezdék részére**

Olcsó beszerzési forrás. Elsőrangú friss áru
 Megrendelésre gyorsan és pontosan házhozszállítja:

„PRIMA“ Áruforgalmi Vállalat,
 Budapest, VIII., Rökk Szilárd ucca 25. Telefon: 131-568.

Ifj. Grünwald Mór

Ferenc József-rakpart 6.

Telefon: 1-838-39. — Üveg és porcellán.

BORPALOTA RT.

Budapest, VI., Király ucca 26. szám.

Telefonok: 1-140-44. és 1-184-64.

Ajánlja a kiváló minőségű márkás fajborait
 palackozva és hordótételben.

**FIGYELJÜNK! PIATNIK NÁNDOR
 ÉS FIAI BUDAPEST**

magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára.
 Óvakodjunk az utánzásoktól!

VÉDEGEY

Magyar Játékkártyagyár R.-T.

PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 17.

Telefon: 1-310-63, 1-453-71.

Alapított 1824.

Írógépet irodájába, üzletébe, otthonába
 legolcsóbban Édes és Deesy-
 nél vehet. Alkatrészek, kellékek, karbantartás,
 javítás legolcsóbban. Akácfa-u. 13. Tel.: 1-442-24

Kávéházi tűzhelyek

nagy fűtőanyag megtakarítással. Fűtőedények, lisztek, kávéfőző-
 kannák állandó raktára. Ónozás

Jancsurák Gusztáv

aranykoszorús cég, Budapest, IX., Ferenc-u. 39. Tel.: 1-308-47.

Márványból

épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat
 minden színben a legolcsóbb árban készíti

KRONEMER DÁVID márványipari üzeme,
 Budapest, X., Kőbányai út 39. (Hungária körút
 sarok.) Telefon: 1-378-69.

Berkovits papíráruháza

sokszorosító áru, kávéházi,
 éttermi, cukrászati kellékek

Budapest, VII., Sip ucca 4. — Telefon: 1-425-31

NAGY IGNÁC

pincefelszerelési
 cikkek raktára

BUDAPEST, VII. KÁROLY KÖRÚT 9.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, s. m.: borszivattyúk,
 szűrőgépek, palackok, parafadugók, címkék stb. T: 1-415-15

Felelős kiadó: Gyenes Dénes.

Nyomta: Róna Ferenc nyomdai műintézete,

Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5

HIRDESSZEN

a Kávésok
 Lapjában